

ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM HARCAMASINA YÖNELİK METAFOR ANALİZİ

Öğr. Gör. Dr. Fatma Hümeysra YÜCEL
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
fhyucel@ahievran.edu.tr
ORCID: 0000-0002-5991-6502

Prof. Dr. Temel ÇALIK
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
temelc@gazi.edu.tr
ORCID: 0000-0003-3656-6260

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 12.03.2022

Revize Tarihi: 20.04.2022

Kabul Tarihi: 14.06.2022

Atf Bilgisi: Yücel, F. H. ve Çalık, T. (2022). Öğretmen adaylarının eğitim harcamasına yönelik metafor analizi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 3(1), 34-47.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının “eğitim harcaması”na yönelik geliştirdikleri, kendi bireysel eğitim harcamalarını göz önünde bulundurarak zihinlerinde kurgulamış oldukları imgeleri metaforlar aracılığıyla incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Pedagojik Formasyon programında eğitim alan 225 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına, “eğitim harcaması” kavramına yönelik açık uçlu bir adet soru sorulmuştur. Araştırmada elde edilen verilere uygun bir biçimde içerik çözümlenmesi yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda; 159 metafor belirlenmiş; bu metafor ile ilişkilendirilen 3 kategori ise kullanım durumuna göre 5 tema ile eşleştirilmiştir. Öğretmen adayları tarafınca “süreklilik” temasının en fazla, “değişkenlik” temasının ise en az sıklıkta imlendiği belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmen adaylarının üniversitede eğitim aldıkları alanlarına uygun bir biçimde harcama eğiliminde buldukları, kendileri için ileriye dönük yatırım yaptıkları ve zihinsel anlamda bu düşünsel yaklaşımı özümledikleri belirlenmiştir. “Doğa olayları” en yüksek düzeyde ve “Canlı türleri” en düşük düzeyde metaforları belirlemek için aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları arasında en sık kullanılan metaforların, “okyanus”, “su” ve “kumbara” olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Eğitim harcaması, eğitim, metafor, öğretmen adayları.

Metaphor Analysis for Teacher Candidates' Educational Expenditures

ABSTRACT

The aim of the study is to examine the images that pre-service teachers have developed for "educational expenditures", which they have constructed in their minds by considering their individual educational expenditures, through metaphors. The study group of the research consists of 225 teacher candidates who were educated in Kırşehir Ahi Evran University Faculty of Education and Pedagogical Formation program in the fall semester of the 2019-2020 academic year. An open-ended question was asked to the teacher candidates regarding the concept of "educational expenditure". Content analysis was carried out in accordance with the data obtained in the research. In line with the data obtained; 159 metaphors were identified; 3 categories associated with this metaphor were matched with 5 themes according to the usage situation. It was determined that the "continuity" theme was most frequently imaged by the pre-service teachers, and the "variability" theme was the least frequently imaged. According to the results obtained from the research; it has been determined that pre-service teachers tend to spend in accordance with their fields of education at the university, they invest for themselves in the future, and they internalize this intellectual approach in a mental sense. "Natural phenomena" was used as a tool to determine metaphors at the highest level and "Living species" at the lowest level. It has been determined that the most frequently used metaphors among the teacher candidates participating in the research are "ocean", "water" and "piggy bank".

Keywords: Education expenditure, education, metaphor, teacher candidates.

Giriş

Toplumlar, kendileri tarafından yapısı kurgulanan eğitim sistemlerini yaygınlaştırmak amacı ile toplum nezdinde ihtiyaç duyulan nitelikteki çıktıları üretme biçimleri, eğitim süreçlerini belirli yöntemlerle uygulamaları ve toplum geneline bu eğitim imkanlarını ne şekillerde paylaştıkları ile ilgilenmektedirler. Eğitim terimi, Ertürk tarafından (1975) “bireyin davranışlarında kendi deneyimleriyle istenilen değişmeyi meydana getirme süreci” olarak belirtilmekte ve yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Aynı zamanda, eğitim terimi, davranışların şekillendiği ve geliştirildiği

süreçler toplamı; kültürel ve toplumsal değerleri gözeten, bu değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasını sağlayan, kalkınmaya ekonomik anlamda katkıda bulunan ve hayati önem taşıyan bir süreç olarak da tanımlanmaktadır (Karaarslan, 2005; Tezcan, 1985).

Eğitim konusuna dair fonksiyonalist bakış açısı göz önünde bulundurulduğunda, eğitimin kimin amaçları için var olduğunun sorgulanması gerekir. Bu bağlamda, eğitimin tüm toplum için işlev sağladığı öngörülürken, toplum için iyi olanın hepimiz için de iyi olacağı varsayılmaktadır (Bartlett ve Burton, 2014). Gelir ve refah bakımından eşitsizlik, insanların kendisini daha iyi bir hale getirmesine ve bundan bütün toplumun fayda görmesine neden olan bir işlev taşımaktadır.

Eğitim harcaması tanımlanırken, özellikle bir kamu harcaması olarak nitelendirilmektedir. Kamusal gereksinimlerin giderilmesi için devletin birtakım hizmetlerden faydalanması, bir kısım malları ise kullanması gerekmektedir (Uluatam, 2003). Kamu kesimi tarafından üretilen mal ve hizmetler, üç kategoride değerlendirilmektedir: (i) tam kamusal mal ve hizmetler, (ii) özel mal ve hizmetler, (iii) yarı kamusal mal ve hizmetler. Tam kamusal mal ve hizmetlerin özellikleri, bölünemez olması, kişilerin dışlanmaması ve bütün vatandaşlara ücretsiz olarak sunulmasıdır (Akdoğan, 2003) Özel mal ve hizmetlerin faydaları bakımından tam olarak bölünebilmesi ve bu faydaların sadece bireye özel olduğu için fiyatlandırma yoluyla ücretlendirilmesidir. Yarı kamusal mal ve hizmetlerin faydaları açısından ise, bölünebilir olması, bu mal ve hizmetlerden fayda elde edenlerin yararlanma karşılığında bir bedel ödeyebilmeleridir.

Eğitimin yarı kamusal mal ve hizmet olması özelliğinden kaynaklı, devlete ait olan kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş olduğu ve aynı zamanda özel sektörün piyasaya sunmuş olduğu eğitim hizmetleri de eğitim harcamaları kapsamında değerlendirilmektedir (Tiryaki, 2013). Bu sebeplerden dolayı, eğitim harcaması; (i) kamu harcaması, (ii) özel eğitim harcaması şeklinde iki kategoride değerlendirilmektedir. Devlet tarafından, bireylerin toplumsal gereksinimlerinin karşılanması için gerçekleştirilen harcamalar kamu harcamaları olarak nitelendirilmektedir (Akdoğan, 2008). Özel eğitim harcamaları ise özel eğitim kurumlarının bireylerin eğitimden yararlanmak üzere kurumlara ödediği paralar, kurumlardan toplanan yardım, vakıfların yaptığı harcama ve bireylerin bağışları olarak belirtilmektedir (Özgür, 2005).

Hanehalkının eğitim hizmetinden faydalanabilmek üzere yapmış olduğu harcamaları, eğitimin özel maliyeti olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda hanehalkının eğitimde dolaysız, dolaylı ve fırsat maliyetinden oluşan harcama kalemleri bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının yaptığı eğitim harcaması dolaysız maliyet (dolaylı olmayan) kapsamında değerlendirilmektedir. Okula ulaşım hizmetleri, kırtasiye malzemeleri, okul kıyafetleri, okulla ilişkili tüm araç-gereçlere yapılan harcamaları kapsamaktadır.

Alanyazın incelendiğinde, eğitim harcamaları ile ilgili farklı araştırmalara rastlanmaktadır. Bu araştırmalardan bazıları şu şekilde sıralanmaktadır: Eğitimin ekonomik büyümeye etkisi (Afşar, 2009; Barro, 1991), iktisadi kalkınma ile eğitim arasındaki ilişkilerin analizi (Öztürk, 2005), kamu gelirleri ve eğitim harcamalarının analizi (Tiryaki, 2013); farklı yıllarda yapılan eğitim harcamalarının analizi (Baykal, 2006); üniversite öğrencilerinin eğitim harcamaları ve yükseköğretimin finansmanı (Çetinkaya, 2017; Ekinci, 2009).

Farklı disiplin alanlarında öncelikli olarak Lakoff ve Johnson'un (2005) çalışmalarını dayanak alan ve "zihinsel metafor teorisi" şeklinde nitelendirilen bir bakış açısı geliştirilmiştir. Yazarların ortaya çıkardığı teoriye göre; kavram sistemimiz büyük ölçüde metafora dayalı ise, o zaman düşünme tarzımız, tecrübe ettiğimiz her olgu ve günlük olarak yaptığımız her şey de bir bakıma metaforiktir. Bu bağlamda, metaforun özü bir fenomeni, olguyu başka bir fenomene ya da olguya göre anlamak ve deneyim kazanmaktır. (Lakoff ve Johnson, 2005). Bu bakımdan metafor, A olgusunun B olgusu gibi olduğunun açık ya da örtük bir biçimde belirtilmesiyle oluşmaktadır.

Metaforun bir zihinsel model olarak üstün ve önemli bulunan yönü, onun iki benzeşmez olgu arasında bir ilişki kurarak belli bir zihinsel şemanın başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılmasına

olanak sağlamasıdır. Morgan'ın (1998, s.14) da belirttiği gibi: “Metaforun kullanım şekli, genel anlamda dünyayı kavrayışımıza sinen bir düşünce ve görme biçimidir.” Bu yanıyla metaforları bir bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir kavrayış biçimine doğru ilerlemesini sağlayan, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine fırsat sağlayan anlamlar bütünü olarak nitelendirmek mümkündür.

Pek çok disiplin alanında kullanılan metaforların eğitim bilimleri alanında yaygın olarak kullanılmaktadır. Özellikle metaforlar ile anlaşılabilen, anlaşılması zor olan, birbirinden farklı olan kavramlara çok sayıda anlam yüklenmekte olduğu görülmekte, bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır bir biçimde belirtmek için kullanıldığı ifade edilmektedir (Sezgin, Koşar, Koşar ve Er, 2017). Etimolojik olarak “metafor” kelimesi, eski Yunancadan gelmekte olup, meta (öte) ve pherein (taşımak, yüklenmek) kelimelerinin birleşmesinden oluşmakta ve “bir yerden başka bir yere götürmek” anlamını taşımaktadır (Lakoff ve Johnson, 2005). Metafor ile vurgu yapılan bir kavramın, olgunun veya olayın başka bir kavram, olgu veya olaya benzetilerek açıklanmasıdır (Kövecses, 2002; Lakoff ve Johnson, 1980; Oxford vd., 1998). Metaforların özellikleri ise Lakoff ve Johnson (2005) tarafından 7 farklı türde açıklanmıştır ve Tablo 1’de aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1.
Metaforların Özellikleri

Metaforların özellikleri	
1	Metaforlar temelde kavramsaldir; metaforik dil ikincildir.
2	Kavramsal metaforlar, gündelik tecrübeler ile temellenir.
3	Soyut düşünce bütünüyle olmasa da büyük ölçüde metaforiktir.
4	Metaforik düşünce kaçınılmazdır, hep mevcuttur ve genellikle bilinçdışıdır.
5	Soyut kavramlar metaforlar olmadan eksiktir.
6	Kavram sistemimiz bütünüyle tutarlı değildir, kavramlar hakkında akıl yürütmek için kullanılan metaforlar tutarsız olabilir.
7	İnsanlar hayatlarını metaforlar aracılığıyla sağlanan çıkarımlar temelinde yaşar.

Bireyler kendilerine ait duygu, düşünce, önerilerini anlatırken veya karşısında bulunan kişinin duygu ve düşüncelerini tasvir ederken çoğu zaman metaforları kullanmaktadır. Bu nedenden dolayı, bireylerin hayat bakış açılarının tespit edilmesinde, dünyada olup bitenleri anlamlandırmasında, olay, olgu, durum, kavram, kişi ya da nesnelere ile kurdukları iletişimde metaforik düşüncenin ya da zihinsel imgeleri kullanmanın önemi ortaya çıkmaktadır (Pilav ve Elkatmış, 2013). Metaforların taşıdığı özellikler açısından nitelendirildiğinde eğitim alanında anlaşılması zor ve güç olan, farklı pek çok anlamın yüklenebildiği bazı kavram, algı ve tutumları daha anlaşılır hale getirmek üzere sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Alanyazın tarandığında metafor çalışmalarının farklı kullanım durumlarını gösteren araştırmalar yapıldığı tespit edilmiştir. Eğitim bilimlerinde ‘eğitim’ (Altun ve Apaydın, 2013; Botha, 2009), ‘öğretmen’ (Ekiz ve Koçyiğit, 2012; Kalyoncu, 2012; Saban, 2004), ‘öğretmen adayı’ (Saban, 2009; Sezgin vd., 2017; Wells, 2015) üzerine pek çok araştırma yapıldığı belirlenmiştir.

Alanyazında “eğitim harcaması” ve “metaforlar” üzerine yapılan farklı araştırmalar bulunmakla birlikte farklı perspektifler sunan araştırmalara nadiren rastlanmaktadır. Bu doğrultudan hareketle, öğretmen adaylarının eğitim harcamasına bakış açısı ve ürettikleri metaforları ne şekilde özümstedikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda araştırmanın içeriği bakımından alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu araştırmada öğretmen adaylarının “eğitim harcaması” kavramına ilişkin ürettikleri metaforların incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Araştırmanın özü, öğretmen adaylarının “eğitim harcaması” ile ilgili sahip oldukları zihinsel imgelerin metaforlar aracılığıyla tespit edilmeye çalışılmasıdır. Araştırmada, belirlenen bu temel amaca yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmen adaylarının eğitim harcamasına yönelik sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Elde edilen metaforlar özelliklerine göre hangi kavramsal kategoriler ile ilişkilendirilmektedir?
3. Oluşturulan kategoriler özelliklerine göre hangi temalar ile eşleştirilmektedir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde; araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ve araştırma etiği ele alınmaktadır.

Araştırma Deseni

Öğretmen adaylarının “eğitim harcaması” ile bağdaştırmakta oldukları algıları metaforlar aracılığıyla tespit etmeyi amaçlamakta olan bu araştırma betimsel olarak tasarlanmış ve nitel araştırmada kullanılan mecazları temsilen metafor verilerini toplamak suretiyle veri analizi gerçekleştirilmiştir. Metaforların nitel araştırmalarda veri toplama aracı olarak kullanılmasının uygun olduğu ve bu yöntemle güçlü ve zengin bulgular elde edileceği belirtilmektedir (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmada öğretmen adaylarının “eğitim harcaması”na yükledikleri anlamların ayrıntılı bir şekilde incelenmesinden dolayı olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan fakat tam olarak anlaşılabilen bu yüzden de derinlemesine ve ayrıntılı fikir sahibi olunamayan olgulara dayanmaktadır. Olgular olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Kırşehir il merkezinde bulunan Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesin’de öğrenim gören ve eğitim alan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan 134 ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olup, Pedagojik Formasyon alan 91 olmak üzere, toplam 225 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kadın katılımcı sayısı 151 (%67,11), erkek katılımcı sayısı 74 (%32,88) olarak gerçekleşmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacına uygunluk taşıması bakımından öğretmen adaylarının eğitim harcamasına yönelik metaforlarını belirlemek için bir form geliştirilmiştir. Formda metafor ile ilgili kavramsal düzeyde bilgi verilmiş ve örnek cümleler ile açıklamalar kısmı tamamlanmıştır. Hazırlanan uygulama formuna “Eğitim harcaması” gibidir; çünkü” ibareleri eklenmiştir. Metaforlar belirlenirken “gibi” ifadesi, metaforun konusu ve kaynağı arasındaki bağı net bir şekilde gösterdiği için, “çünkü” ifadesi de öğrencilerin kendi metaforları için bir neden sunmalarını sağladığından dolayı kullanılmaktadır (Saban, 2009). Ek olarak, öğretmen adaylarının “eğitim harcaması” ile ilgili metaforları belirlemeden önce, kendi eğitim harcamalarını göz önünde bulundurarak cevaplamaları istenmiştir. Formun düzenlenmesi, öğretmen adaylarının metaforlar ile ilgili kavram belirlemeleri ve bu kavramların gerekçelerini belirtmelerine olanak sağlayacak şekilde biçimlendirilip tamamlanmıştır. Hazırlanan formlar, 250 öğretmen adayına dağıtılmıştır ve katılımcılardan %93,2 geri dönüş sağlanmıştır. Analiz aşamasında, 233 formdan 8’i geçerlik koşullarını sağlamadığından dolayı analiz aşamasında değerlendirmeye alınmamış, 225 öğretmen adayına dağıtılan formun ise cevapları geçerli bulunarak araştırmanın analizi gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada öncelikli olarak kodlama yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eğitim aldıkları alanları itibarıyla 8 ayrı sınıflandırma biçimine tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırma biçimine istinaden 1. RPD: P, 2. Sosyal Bilgiler Eğitimi: S, 3. Matematik Eğitimi: M, 4. Fen Bilgisi Eğitimi: F, 5. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi: B, 6. Coğrafya: C, 7. Türk Dili ve Edebiyatı: E, 8. Tarih: T şeklinde kodlar belirlenmiştir.

Hazırlanmış olan araştırmada 159 adet metafor, bu metaforlar ile ilişkilendirilen 3 adet kavram düzeyindeki kategoride toplanmış ve bu kategoriler ise nicelik gösteren parametreler üzerinden 5 adet tema ile eşleştirilmiştir. Elde edilen tüm veriler analiz yapılmak üzere bilgisayar ortamına aktarılmış olup, kod, kategori ve temalar numalandırılarak çözümlenmiştir. Bu işlemleri gerçekleştirdikten sonra, toplam 159 adet metafor, bu metaforlar ile ilişkilendirilen 3 adet kategorinin, bu kategoriler ile eşleştirilen 5 temanın temsilen katılımcı sayısı (n) ve yüzdesi (f) belirlenmiş ve hesaplanmıştır.

Öğretmen adaylarının kullandığı metaforlar incelenerek araştırmanın dört aşamada analizi gerçekleştirilmiştir: (i) Metaforların belirlenmesi ve elenmesi aşaması, (ii) Metaforların sınıflandırılarak kategorilendirilme ve temalandırılma aşaması, (iii) Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması.

(i) *Metaforların belirlenmesi ve elenmesi aşaması*: Öncelikle öğretmen adaylarının öğrenim görmekte olduğu programlar belirlenerek numaralandırılmıştır. Öğretmen adaylarının program türüne göre kodlar verilmiştir. Daha sonra öğretmen adayları tarafından üretilen metaforların, açık bir şekilde dile getirilip getirilmediği incelenmiştir. Öğretmen adaylarından bazıları metafor olarak bir olgu, durum ya da yargı içeren görüş beyan etmiştir. Ek olarak; metaforun konusu ile kaynağı arasındaki bağlantının açık olmadığı, birden fazla metaforun üretildiği, bir metaforun üretilmediği, aynı zamanda ilgisiz bulunan ve birden fazla kategoriye ait özellikleri barındıran, üretilen metaforun kaynağının belirtilmediği tüm formlar bu aşamada (n=8) elenmiştir. “Eğitim harcaması”na yönelik 159 geçerli metafor üretilmiştir.

(ii) *Metaforların sınıflandırılıp kategorilendirme ve temalandırma aşaması*: öğretmen adaylarının üretmiş oldukları metaforlar, sahip oldukları perspektifler açısından değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarının, kaynak olarak “doğa olayları”, “nesnel araçlar” ve “canlı türleri”ni kullandıkları belirlenmiştir. Oluşturan bu 3 kategorinin özellikleri belirlenmiştir. Ekonomik alandaki karşılıkları gösterge olarak değerlendirilmiş ve “artma”, “azalma”, “süreklilik”, “değişkenlik”, “belirsizlik” olmak üzere 5 tema ile eşleştirilmiştir.

(iii) *Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması*: Araştırmanın geçerliğini belirlemek üzere, verinin analizi aşamasında öğretmen adaylarının eğitim harcaması için 3 kategorinin nasıl oluşturulduğu çaiik ve detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Ek olarak, araştırmanın özgün olması ve katılımcıların kimliklerinin belli olmaması için doğrudan alıntılama yapılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden alınan kendi ifadelerinin kullanıldığı alıntılarda program türüne göre (P), (S), (M), (F), (B), (C), (E), (T) şeklinde ve öğretmen adaylarına numara verilerek, alıntının yapıldığı cümle sonlarında parantez içinde belirtilmiştir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için metafor imgelerinin ilişkili kategorileri gösterip göstermediklerini belirlemek amacıyla eğitim bilimlerinden üç uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların ve araştırmacının yaptığı eşleşme sağlamaları karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonuçlarının güvenilirliğini belirleyebilmek için Miles ve Huberman’ın (1994) güvenilirlik formülünden faydalanılmıştır ve nitel araştırmalar için, uzmanların ve araştırmacıların değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ya da %90’ın üstünde olması beklenmektedir. Bu durumda, “Güvenirlik=159/159+7=0.95” olarak hesaplanmıştır. Araştırmadaki “eğitim harcaması” için yapılan güvenilirlik çalışmasının %95 oranında sağlandığı belirlenmiştir.

Araştırma Etiği

Bu araştırmaya yönelik “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması ifade edilen tüm kurallar uygun bir biçimde yerine getirilmiş, yönergede ifade edilen “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığına göre ifade edilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bireysel eğitim harcamasına yönelik metaforlarını ortaya koymak amacıyla kodlamalar yapılmış, metaforlar tespit edilmiş, daha sonra metaforlar ile ilişkili olan kategoriler eşleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda ana temalar belirlenmiş ve öğretmen adaylarının bireysel eğitim harcamasına yönelik metafor analizi tamamlanmıştır.

Elde edilen verilere uygun olarak Tablo 2’de araştırmaya katılan 225 katılımcının alanlarına göre dağılımları belirlenmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların Alanlarına Göre Dağılımları

Nu	Kod	Alanlar	Frekans		Frekans		Katılımcı sayısı (n)	Frekans (f)
			Kadın	(f)	Erkek	(f)		
1	P	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	44	19.55	30	13.33	74	32.88
2	S	Sosyal Bilgiler Eğitimi	13	5.77	7	3.11	20	8.88
3	M	Matematik Eğitimi	19	8.44	6	2.66	25	11.11
4	F	Fen Bilgisi Eğitimi	8	3.55	4	1.77	12	5.33
5	B	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	1	0.44	2	0.88	3	1.33
6	C	Coğrafya	17	7.56	11	4.88	28	12.44
7	E	Türk Dili ve Edebiyatı	31	13.77	9	4.00	40	17.77
8	T	Tarih	19	8.44	4	1.77	23	10.22

Araştırmaya katılan 225 katılımcıdan en fazla katılımın (n=74) Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık eğitimi alan öğrencilerden oluştuğu ve en az katılımın (n=3) Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alan öğrencilerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Bu araştırmadan elde edilen bulgular kapsamında 225 öğretmen adayı eğitim harcaması kavramına ilişkin toplam 159 adet geçerli metafor üretmiştir. Öğretmen adaylarının sayısı ve ürettikleri metaforların başlıcaları; “okyanus” (n=10), “su” (n=10), “kumbara” (n=7), “zaman” (n=6), “dağ” (n=4), “alışveriş” (n=4), “deniz” (n=4), “hayat” (n=4), “mutluluk” (n=4), “yiyecek” (n=4), “nehir” (n=3), “bulut” (n=3), “çocuk” (n=3), “nehir” (n=2), “kaplumbağa” (n=2), “gökyüzü” (n=2), “nar” (n=2), “çikolata” (n=2), “mum” (n=2), “uzun bir yol” (n=2), “bumerang” (n=2), “çöp” (n=2), “ağaç” (n=2), “baraj” (n=2), makine (n=2), elektrik süpürgesi (n=2) ve merdiven (n=2) şeklinde imgelemiştir.

Araştırmada belirlenen diğer metaforlar şu şekilde sıralanmaktadır: “Harçlık”, “gaz kaçağı”, “matruşka”, “buz dağı”, “para”, “dilenci”, “kredi”, “havuz”, “yağmur”, “kar”, “mercimek”, “saat”, “rüya”, “petrol”, “teknoloji”, “aslan”, “kitaplık”, “gemi”, “geri dönüşüm kutusu”, “asansör”, “kabuk bağlamış yara”, “ev”, “yarısı dolu bardak”, “sağlık”, “inşaat”, “dondurma”, “yaprak”, “dizel araba”, “insan”, “boş bir levha”, “aile”, “freni patlamış kamyon”, “hediye”, “uykuda görülen kâbus”, “kaşar peyniri”, “dünya”, “nefes”, “fidan”, “güneşin doğuşu”, “öğrenci”, “kum yığını”, “dolar”, “karpuz”, “üvercinka”, “maaş”, “yanan bir soba”, “ışık”, “krem”, “kum saati”, “durmuş saat”, “donmuş buz”, “asidi kaçmış kola”, “bozuk musluk”, “uzun bir yol”, “küçük bir yağmur damlası”, “çalışmayan bakkal”, “sonsuzluk işareti”, “pusula”, “bozuk para”, “kalorifer peteği”, “uzay boşluğu”, “kelebek”, “evren”, “orman”, “ilaç”, “ay”, “insan”, “döviz kuru”, “balon”, “elektrikli süpürge”, “kuyu”, “kütüphane”, “çukur”, “beton mikseri”, “acı biber”, “suyun buharlaşması”, “depresyon”, “balina”, “çeşme”, “banka”, “kahvaltı”, “boş bir levha”, “araba”, “kayıkla okyanusa açılmak”, “güvercin”, “akaryakıt”, “hazine”, “sandık”, “hamam böceği”, “ampul”, “istasyon”, “telefon bataryası”, “damla”, “yakıt deposu”, “ekmek arası köfte”, “kumar”, “kar topu”, “balık”, “vampir”, “Tazmanya canavarı”, “ateşte yanan saman”, “zürafa”.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3’de düzenlenmiştir.

Tablo 3

Eğitim Harcamasına İlişkin Üretilen Metaforların Kategorilendirilmesi

Nu	Kategoriler	Katılımcı sayısı (n)	Frekans (f)
1	Doğa olayları	93	41.33
2	Nesnel araçlar	90	40
3	Canlı türleri	32	14.22

Tablo 3’e göre; eğitim harcamasına yönelik üretilen metaforlar, 3 kategori ile ilişkilendirilmiştir. Bu kategorilerden katılım sayısına göre en yüksek düzeyde “Doğa olayları” ve en düşük düzeyde “Canlı türleri”nin olduğu tespit edilmiştir. “Doğa olayları” ile ilişkilendirilen metaforlar şu şekilde sıralanmaktadır: “okyanus”, “deniz”, “şelale”, “buz dağı”, “yağmur”, “kar”, “evren”, “nehir”, “su”, “akarsu”, “yaprak”, “nehir”, “dünya”, “fidan”, “güneşin doğuşu”, “ağaç”, “kum yığını”, “karpuz”, “nar”, “acı biber”, “mercimek”, “ışık”, “elektrik”, “gökyüzü”, “buz”, “damla”, “yol”, “kumsalda kum”, “ateşte yanan saman”, “dağ”, “orman”, “ay”, “rüzgar”, “kuyu”, “çukur”, “uzay boşluğu”, “deprem”, “göl”, “yakıt”, “kar topu”, “dalga”, “baraj”, “petrol”.

“Nesnel araçlar” ile ilişkilendirilen metaforlar şu şekilde sıralanmaktadır: “kumbara”, “matruşka”, “asansör”, “geri dönüşüm kutusu”, “kitaplık”, “kütüphane”, “teknoloji”, “gemi”, “ev”, “yarısı dolu bardak”, “inşaat”, “dizel araba”, “ev”, “inşaat”, “çöp”, “freni patlamış kamyon”, “bumerang”, “dolar”, “para”, “asidi kaçmış kola”, “dondurma”, “musluk”, “çalışmayan bakkal”, “pusula”, “kalorifer peteği”, “ilaç”, “mum”, “vakum”, “balon”, “elektrikli süpürge”, “beton mikseri”, “banka”, “boş bir levha”, “araba”, “sandık”, “ampul”, “telefon bataryası”, “cihaz”.

“Canlı türleri” ile ilişkilendirilen metaforlar şu şekilde sıralanmaktadır: “aslan”, “kaplumbağa”, “üvercinka”, “kelebek”, “balina”, “balık”, “Tazmanya canavarı”, “zürafa”, “insan”, “çocuk”, “öğrenci”, “dilenci”.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4’te düzenlenmiştir.

Tablo 4

Eğitim Harcaması Metaforuna İlişkin Oluşturulan Kategorilerin Kullanım Sıklıklarına Yönelik Oluşturulan Temalar

Nu	Temalar	Katılımcı sayısı (n)	Frekans (f)	Kategoriler	Katılımcı sayısı (n)	Frekans (f)
1	Artma	53	23.55	Doğa olayları	27	12.00
				Nesnel araçlar	21	9.33
				Canlı türleri	5	2.22
2	Azalma	44	19.55	Doğa olayları	15	6.66
				Nesnel araçlar	16	7.11
				Canlı türleri	13	5.77
3	Değişkenlik	27	12.00	Doğa olayları	9	4.00
				Nesnel araçlar	16	7.11
				Canlı türleri	2	0.88
4	Süreklilik	66	29.33	Doğa olayları	17	7.55
				Nesnel araçlar	28	12.44
				Canlı türleri	21	9.33
5	Belirsizlik	35	15.55	Doğa olayları	21	9.33

Nesnel araçlar	5	2.22
Canlı türleri	9	4.00

Tablo 4'e göre; eğitim harcamasına yönelik üretilen metaforların ilişkilendirildiği 3 kategori, kendi içinde benzer özellikler taşıyan 6 tema ile eşleştirilmiştir. Bu temalardan katılım sayısına göre en yüksek düzey "Süreklilik" ve en düşük düzey "Değişkenlik" olarak belirlenmiştir. Bu bulgular eğitim harcamasının sürekliliği açısından incelendiğinde, öğretmen adaylarının eğitim harcamasını sabit gider olarak gördükleri ve eğitimi hayat boyu devam eden bir süreç olarak değerlendirdikleri şeklinde izah edilebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının "eğitim harcaması" kavramına yönelik yüklemiş oldukları anlamlar, metafor analizi yolu ile incelenmiştir. Araştırma bulguları baz alınarak, ortaya çıkan metafor ve kavramsal kategoriler sınıflandırılmış ve ilişkili oldukları temalar ile eşleştirilmiştir. Bu bağlamda, hazırlanan araştırmanın kendi türünde özgün olduğunu ifade etmek mümkündür.

1 No'lu tema incelendiğinde; "Artma" için seyreklik durumuna göre, (n=53) ve (f=23.55) olarak belirlenmiştir. Eşleştiren kategoride belirlenen değerler: "Doğa olayları" (n=27), (f=12), "Nesnel araçlar" (n=21), (f=9.33) ve "Canlı türleri" (n=5), (f=2.22) olarak tespit edilmiştir. Bu tema grubunda kullanılan metaforlar sırasıyla şu şekilde ifade edilmektedir: "okyanus, deniz, su, elektrik süpürgesi, dalga, bulut, rüzgâr, zürafa, dağ, makine, nar, çeşme, para, merdiven, beton mikseri, kuyu, yol, kumbara, çocuk, hayat, insan, alışveriş, orman, kalorifer peteği, maaş, çikolata, karpuz, akarsu, kum yığını, dolar, güneşin doğuşu, ağaç, fidan, harçlık, evren, kaşar peyniri, asansör, şelale, petrol, matruşka".

"Eğitim harcaması" kavramına ilişkin, "Doğa olayları", "Nesnel araçlar" ve "Canlı türleri" kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarına ait görüşler aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir.

"... dağ gibidir. Çünkü, harcamalarımız gittikçe yükselmektedir. Eğitimimiz için önemli olsa dahi gittikçe dağın zirvesine kadar çıkabiliyor...". (T28)

"... nar meyvesi gibidir. Çünkü, başlangıçta toplu şekilde ya da bir kerede harcama yapıp bitecek gibi gözükse de zaman ilerledikçe daha da artarak ilerliyor. Tıpkı bir nar gibi, içini açtıkça taneciklerle karşılaşırız ...". (E8)

"... matruşka gibidir. Çünkü, harca harca bitmiyordu ...". (P5)

"... çocuk gibidir. Çünkü bazı çocuklar yiyip yiyip doymak bilmezler. Eğitim harcaması da aynen böyle, gün geçtikçe artmakta. Bu eğitim paralarımı yedi de doymadı bir türlü ...". (C7)

2 No'lu tema incelendiğinde; "Azalma" için seyreklik durumuna göre, (n=44) ve (f=19.55) olarak belirlenmiştir. Eşleştiren kategoride belirlenen değerler: "Doğa olayları" (n=15), (f=6.66), "Nesnel araçlar" (n=16), (f=7.11) ve "Canlı türleri" (n=13), (f=5.77) olarak tespit edilmiştir. Bu tema grubunda kullanılan metaforlar sırasıyla şu şekilde ifade edilmektedir: "çamur, vampir, damla, balık, kaplumbağa, kumbara, ekmeğarası köfte, suyun buharlaşması, çukur, zaman, mum, hayat, ateşte yanan saman, alışveriş, boşbir levha, su, kumsalda kum, kum saati, yanan bir soba, üvercinka, çikolata, mutluluk, hediye, dondurma, baraj, kabuk bağlayan bir yara, mercimek, kar, havuz".

"Eğitim harcaması" kavramına ilişkin, "Doğa olayları", "Nesnel araçlar" ve "Canlı türleri" kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarına ait görüşler aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir.

"... kar gibidir. Çünkü, para elime geçtiği zaman hiç fark etmeden eriyor ...". (P19)

"... kocaman boş bir levha gibidir. Çünkü, eğitim harcamalarının karşılığını alamayışımız ve bütün harcamalar boşa gitmiş gibi hissetmemizdendir ...". (E15)

"... kabuk bağlamış yara gibidir. Çünkü, harcadıkça kan kaybediyordum gibi canım acır. Aylık 425 lira geçinmek çok zor ...". (P38)

“... kaplumbağa gibidir. Çünkü, aslında eğitime para harcamak istiyorum, kaplumbağa da ilerlemek ister ama param olmadığı için harcamıyorum ...”. (E14)

3 No’lu tema incelendiğinde; “Değişkenlik” için seyreklik durumuna göre, (n=27) ve (f=12.00) olarak belirlenmiştir. Eşleştiren kategoride belirlenen değerler: “Doğa olayları” (n=9), (f=4.00), “Nesnel araçlar” (n=16), (f=7.11) ve “Canlı türleri” (n=2), (f=0.88) olarak tespit edilmiştir. Bu tema grubunda kullanılan metaforlar sırasıyla şu şekilde ifade edilmektedir: “kumar, musluk, yakıt deposu, ampul, istasyon, acı biber, balon, döviz kuru, çikolata, deniz, musluk, nehir, elektrik, şelale, freni patlamış kamyon, alışveriş, yaprak, yarısı dolu bardak, gemi, teknoloji, kredi, gaz kaçağı”.

“Eğitim harcaması” kavramına ilişkin, “Doğa olayları”, “Nesnel araçlar” ve “Canlı türleri” kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarına ait görüşler aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir.

“... şelale gibidir, çünkü, çağlayandan akan su nasıl bir hızla akıp sonra duruluyorsa eğitim harcaması da dönem başında birden artarken, dönem ortalarına doğru bir durgunluk kazanır ...”. (P17)

“... deniz gibidir, her ay dalgalı bir harcama yapıyorum, devamlı değişiyor. Bazen fazla olurken, bazen çok az oluyor ...”. (M15)

“... ampul gibidir. Çünkü, yeri geldiğinde düğmeye basıp süratlice akıp giden, yeri gelince kapatıp israf etmemektir. Bazen aydınlatır, görmemizi sağlar, bazen de karanlıkta kalır, göremeyiz ...”. (T24)

“... gemi gibidir. Çünkü, eğitim harcaması fırtınada yol almaya çalışan bir gemiye benzemektedir. Sen, her şey yolunda gitsin diye var gücünle kürek çekerken, dış etkenler seni bir o tarafa, bir bu tarafa savurur, durur ...”. (P32)

“... hamam böceği gibidir. Çünkü, ne zaman, nasıl çıkacağı belli olmaz ...”. (M3)

4 No’lu tema incelendiğinde; “Süreklilik” için seyreklik durumuna göre, (n=66) ve (f=29.33) olarak belirlenmiştir. Eşleştiren kategoride belirlenen değerler: “Doğa olayları” (n=17), (f=7.55), “Nesnel araçlar” (n=28), (f=12.44) ve “Canlı türleri” (n=21), (f=9.33) olarak tespit edilmiştir. Bu tema grubunda kullanılan metaforlar sırasıyla şu şekilde ifade edilmektedir: “kumbara, kartopu, yiyecek, ağaç, cihaz, telefon bataryası, yakıt, hazine, sandık, araba, nar, alışveriş, banka, kahvaltı, yatırım, göl, bumerang, merdiven, balina, kütüphane, su, musluk, ilaç, hayat, pusula, uzun bir yol, donmuş buz, durmuş saat, ışık, krem, öğrenci, fidan, hayat, kaplumbağa, nehir, dizel araba, insan, aile, akarsu, ev, geri dönüşüm kutusu, kitaplık, yağmur, çocuk, dilenci, şelale”.

“Eğitim harcaması” kavramına ilişkin, “Doğa olayları”, “Nesnel araçlar” ve “Canlı türleri” kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarına ait görüşler aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir.

“... uzun bir yol gibidir. Çünkü, harcamalar ne olursa olsun bitmez. Eğitim, hayatımız boyunca devam ettiği için beraberinde harcamaları da getirir. Bu da uzun, bitmek bilmeyen bir yola benzemektedir ...”. (M3)

“... bumerang gibidir. Çünkü, şimdi çalışıyorum ve bumerangı atacağım. Bu bumerang dönerek gidip tekrar gelen, genellikle tahta biçiminde olan bir araçtır. Bumerangı atınca, yani dönerek gittiği zaman benim eğitim sürecimdir. Ne kadar iyi atarsam devam edecek ve o kadar iyi bana dönecektir ...”. (E5)

“... krem gibidir. Çünkü, kremi her gün sürüyoruz. Her gün kullanıyoruz. Eğitim harcamasını da her gün yapıyoruz ...”. (S20)

“... insan gibidir. Çünkü, eğitim hayat bitene kadar sürekli büyür ve gelişir ...”. (T9)

5 No’lu tema incelendiğinde; “Belirsizlik” için seyreklik durumuna göre, (n=35) ve (f=29.33) olarak belirlenmiştir. Eşleştiren kategoride belirlenen değerler: “Doğa olayları” (n=21), (f=7.55), “Nesnel araçlar” (n=5), (f=2.22) ve “Canlı türleri” (n=9), (f=4.00) olarak tespit edilmiştir. Bu tema grubunda kullanılan metaforlar sırasıyla şu şekilde ifade edilmektedir: “okyanus, gökyüzü, Tazmanya canavarı, uzun bir yol, güvercin, deprem, su, elektrikli süpürge, ay, alışveriş, sonsuzluk işareti, asidi kaçırmış kola, dünya, çocuk, aslan, çöp”.

“Eğitim harcaması” kavramına ilişkin, “Doğa olayları”, “Nesnel araçlar” ve “Canlı türleri” kategorisinde metafor üreten öğretmen adaylarına ait görüşler aşağıdaki biçimlerde ifade edilmektedir.

“... uzay boşluğu gibidir. Çünkü, sonu, başlangıcı, boyutu, hacmi belirsizdir ...”. (C6)

“... elektrikli süpürge gibidir. Çünkü, süpürge gibi her şeyi çeker, alırım. Ne alacağım belli olmaz. Hiç acımam, eğitim için de gelişigüzel harcama yaparım ...”. (C12)

“... güvercin gibidir. Çünkü, havada uçan bir güvercin ilk kalktığı vakit ne zaman ineceğini, nasıl ineceğini bilmeyip havada güzel bir şekilde arası uzun ya da kısa bir şekilde uçabilmektedir. Bundan dolayı biz de harcamalarda neyin, nasıl, ne şekilde olması gerektiğini bilmemekteyiz ...”. (E18)

Eğitim, bireyi geliştiren ve aynı zamanda kendi hayatına katkı sağlayan bir mutluluk aracı olarak görülmekte (Hoşgörür ve Gezgin, 2005), ek olarak davranışları değiştirme ve bireyi tekrar biçimlendiren bir sistem olarak ifade edilmektedir (Kızılloluk, 2007). Bu tanımlamalar ışığında eğitimi, bir davranış değiştirme ve yeniden şekillendirme süreci olarak tasvir etmek mümkündür. Eğitimin bireyi yetiştirme faaliyeti olarak değerlendirilmesi sonucunda kuşaklar boyunca süregelen yetiştirme biçiminin ise bir maliyeti olacağı açıktır. Bu maliyeti hem devlet hem birey karşılamakta olup bu yönde yapılan tüm harcamalar “eğitim harcaması” olarak nitelendirilmektedir. Araştırma boyunca, öğretmen adaylarının bütün harcama kalemlerini göz önünde bulundurmaları istenmiş ve “eğitim harcaması” olarak zihinlerinde oluşan düşünsel yapıları imgenenerek incelenmiştir.

Eğitim harcaması, eğitim yarı kamusal mal ve hizmet özelliği taşımasından dolayı kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte özel sektörün piyasaya sunduğu hizmet biçimleriyle birlikte ele alınmaktadır (Tiryaki, 2013; Ulusoy, 2013, s. 10). Dolayısıyla bireylerin toplumsal gereksinimlerini gidermek amacıyla devlet tarafından yapılan harcamalar kamu harcamalarıdır (Akdoğan, 2008, s. 60). Özel eğitim harcamaları ise özel eğitim kurumlarına bireylerin yapmış oldukları harcamaları kapsamaktadır (Özgür, 2005, s. 50).

Araştırmada, öğretmen adayları tarafından büyük oranda “süreklilik” temasının vurgulandığı ve eğitim harcamasının uzun süre devam ettiği tespit edilmiştir. En önemli finans sağlayıcı olarak devlet görülmekte ve bireylerin hayatlarında süreklilik arz eden eğitim harcamasının devlet tarafından karşılanması yönünde beklentiler bulunmaktadır. 2011-2020 yılları arasındaki sayısal verilerin incelendiği bir araştırmada merkezî yönetim bütçesinden YÖK’e ayrılan payın yükseldiği ve OECD ülkelerinin üstünde bir artış eğiliminde bulunduğu ifade edilse de hâlâ yetersiz olduğu belirlenmiştir (Mart ve Kartal, 2021; OECD 2019). Bu bakımdan bir değerlendirme yapıldığında devlet tarafından yükseköğretime ayrılan payların yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bir ülkenin gelişmişlik düzeyinin önemli ölçütlerinde birisi eğitim için gerçekleştirilen yatırımlardır (Tunç, 1998, s. 2; Yardımcıoğlu; 2012, s. 2). Eğitim, sosyal ve ekonomik yapı üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim düzeyi ve eğitim harcamaları ile kişisel gelir düzeyi, kişisel gelir dağılımı ve ekonomik büyüme arasında ise pozitif yönde karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmada öğretmen adayları sıklıkla eğitim harcamalarının “artma” yönünde eğitim gösterdiği fakat buna karşın kişisel gelirlerinde “azalma” olduğunu çeşitli metaforlar aracılığıyla belirtmiştir. Bu bakımdan öğretmen adaylarının kişisel gelirlerini yükseltebilmek için devlet tarafından sunulan sosyal katkılarının artırılması, yükseköğretim kurumlarında bulunan teşebbüslerde ücret getirici faaliyetlerde görev almaları ve üniversitede bünyesindeki projelerde lisans öğrencilerine daha fazla yer verilmesi sağlanabilir.

Hanehalkının eğitim harcamalarını etkileyen kişilerden ya da içerisinde buldukları kültürlerden kaynaklanan pek çok etmen bulunmaktadır. Eğitimin kamu kaynakları haricinde finanse edilmesi, öğrenci ailelerinin eğitime vermiş oldukları önem ve çaba, toplumda ortaya çıkan sınıf

beklentileri bu etmenlerden bazılarıdır. Alanyazında bu görüşleri destekleyen birtakım çalışmaların bulunduğu tespit edilmiştir (Furlong, 1993; Ünal, 1996; Tilak, 2002). Öğretmen adaylarının meslek sahibi olmak istemesi ve öğretmenlik mesleğinin kutsallığı da yapmış oldukları eğitim harcamalarının düzeyini de değiştirmekte ve bu yönde çaba sarfetmelerine neden olmaktadır.

Öğretmen adaylarını öğrenimlerine devam ettiği süreler boyunca malî açıdan destekleyen pek çok sayıda finansal araç mevcuttur. Eğitim harcamasını “azalma” ya da başka bir deyişle yoksunluk olarak imgeleyen öğrenciler için üniversitelerde indirimli okul yemekleri ve ulaşım hizmetleri, birtakım burslar, borçlandırmalar ve bilimsel teşvik bursları bulunmakta olup bu katkılardan faydalanmaları önerilmektedir (Yolcu, 2011). Özellikle yükseköğretime devam eden öğrencilerin en fazla bu kapsamdaki sosyal hizmetleri değerlendirdikleri gözlemlenmektedir.

Eğitim harcamasının “süreklilik” arz ettiği durumlar, bu çalışmanın en önemli sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Eğer bireyler, belirli bir öğretim türünün getiri oranını daha yüksek şekilde algılasa bu yöndeki eğitim türüne yatırım yapmaya daha fazla istekli hâle gelmektedir ve bu vesileyle eğitimin yatırım özelliği ön plana çıkmaktadır (Barro, 1991; Çetin, 2014; Yardımcıoğlu, 2012, s. 2). Öğretmen adayları için de bu durumlar geçerli olup aynı zamanda gelecekteki kazanç ve istihdam beklentileriyle de paralel özellikler göstermektedir. Bu bağlamda bir ülkenin refah düzeyinin artırılması, gelecek kuşakların sağlıklı bir biçimde yetiştirilmesi ve bireysel beklentilerin karşılanması için öğretmen adaylarının lisans süresi boyunca ekonomik açıdan bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, öğretmen adaylarının ekonomik kaygılara kapılmadan eğitimlerini sürdürebilmelerine yönelik yeni fırsatlar sağlanmalı ve eğitim harcamasına katkı sağlayan birtakım girişimler hayata geçirilmelidir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının eğitim harcamasına yönelik metafor analizi gerçekleştirilmiş ve bireysel eğitim harcamalarını zihinsel olarak nasıl kurguladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, ele alınan konu bağlamında alanyazına farklı araştırmalarla katkı sağlanabilir. Önerileri aşağıdaki gibi ifade etmek mümkündür:

- Farklı yükseköğretim kurumlarına devam eden ve farklı alanlarda öğrenim gören öğrencilerin eğitim harcamasına yönelik metafor analizi çalışması yapılabilir.
- Öğretmen adaylarının yapmış oldukları eğitim harcamasının belirlenmesine yönelik araştırmalar hazırlanabilir.

Yazarların Katkı Oranı

Bu araştırma, birinci yazarın katkı oranı %60, ikinci yazarın katkı oranı %40 olarak gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Araştırmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum ve unsur bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Afşar, M. (2009). Türkiye’de eğitim yatırımları ve ekonomik büyüme ilişkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 85-98.

Akdoğan, A. (2008), *Kamu maliyesi*. Ankara: Gazi.

Altun, S. A. ve Apaydın, Ç. (2013). Kız ve erkek öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(3), 329-354.

Bartlett, S. and Burton, D. (2014). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Çev. B. Aybek). Ankara: Anı.

- Barro, R. J. (1991). Economic Growth in a Cross Section of Countries. *The Quarterly Journal of Economics*, 106(2), 407-443.
- Baykal, Ö. (2006). *1980 sonrası Türkiye’de kamusal eğitim harcamalarının analizi (19802003)*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29, 431-444.
- Çetin, B. (2014). *Eğitim ve kalkınma ilişkisi: Türkiye örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Çetinkaya, R. (2017). *Yükseköğretimin finansmanı; Türkiye’deki yükseköğretimde eğitim harcamalarının etkinliğini arttırmaya yönelik bir model önerisi* Yüksek Lisans Tezi. Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2012). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Ekinci, C. E. (2009). Türkiye’de yükseköğretimde öğrenci harcama ve maliyetleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(154), 119-133.
- Furlong, A. (1993). *Schooling for jobs*. Great Britain: Athenaeum.
- Hoşgörür, V. ve Gezgin, G. (2005). Ekonomik ve sosyal kalkınmada eğitim. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471-484.
- Karaarslan, E. (2005). Kamu kesimi eğitim harcamalarının analizi. *Maliye Dergisi*, 149(42), 36-73.
- Kızılloluk, H. (2007). Ekonominin eğitimin amaçları ve içeriği üzerindeki etkileri. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(1), 21-30.
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor: A practical introduction*. New York: Oxford University.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil*. (Çev. G.Y. Demir). İstanbul: Paradigma.
- Mart, Ö. A. ve Kartal, S. (2021). Türkiye’de eğitim harcamalarının değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 37-53.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2. ed) USA: SAGE Publications.
- Morgan G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor* (Çeviren, G. Bulut). İstanbul: BZD Yayıncılık.
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *Education at a glance 2019: OECD Indicators*. Paris: OECD. Retrived from <https://stats.oecd.org/> in 12.05.2020.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A. and Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26, 3-50.

- Özgür, E. (2005). *Türkiye’de kalkınmaya yönelik eğitim politikaları ve eğitim yatırımlarının geri dönüşü*. Yüksek Lisans Tezi. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü. *Sosyoekonomi*, 1(1), 27-44.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri (3. baskıdan çeviri)*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Pilav, S. ve Elkatmış, M. (2013). Öğretmen adaylarının Türkçe kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8(4), 1207-1220.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sezgin, F., Koşar, D.A., Koşar, S. ve Er, E. (2017) Öğretmenlerin öğrenciye yönelik metaforlarının belirlenmesine ilişkin nitel bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 600-611.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Tiryaki, A. (2013). *1980 sonrası kamu gelirleri ile eğitim harcamaları arasındaki ilişki: Granger nedensellik analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Tunç, M. (1993). Türkiye’de eğitimin ekonomik kalkınmaya etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(2), 1-32.
- Uluatam, Ö. (2003). *Kamu maliyesi*. Ankara: İmaj.
- Ulusoy, B. (2013). *Ailelerin ilköğretim düzeyinde yapmış oldukları hane halkı eğitim harcamaları*. Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Ünal, L. I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Ankara: Epar.
- Wells, Ş. Y. (2015). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmen ve sanatçı algısına ilişkin metafor analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 160-175.
- Yardımcıoğlu, F. (2012). *Eğitim harcamaları, ekonomik büyüme ve gelir dağılımı ilişkisi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Yolcu, H. (2011). Hanehalkının eğitim harcamalarını etkileyen etmenler: Kuramsal bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 12-35.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. baskı)*. Ankara: Seçkin.

Extended Abstract

Introduction

There are different studies on “educational expenditure” and “metaphors” in the literature, but studies that offer perspectives are rarely encountered. From this point of view, it has been tried to determine the perspective of prospective teachers on education expenditure and how they internalize the metaphors they produce.

In this study, it was necessary to examine the metaphors produced by pre-service teachers regarding the concept of "educational expenditure". The essence of the research is to try to determine the mental images of pre-service teachers about "educational expenditure" through metaphors.

In the research, answers were sought to the following questions regarding the determined main purpose:

1. What are the metaphors of teacher candidates for education expenditure?
2. Which conceptual categories are the metaphors associated with according to their characteristics?
3. Which themes are matched according to the created categories?

Method

This research was designed in a qualitative research type. In this study, the phenomenology design was used because the meanings attributed to the "educational expenditure" by the pre-service teachers were examined in detail. Phenomena can occur in various forms such as events, experiences, perceptions, orientations, concepts and situations (Yıldırım and Şimşek, 2011).

Working Group

The universe of the research consists of teacher candidates who study and receive education at the Faculty of Education of Kırşehir Ahi Evran University, located in the city center of Kırşehir in the 2019-2020 academic year. Easily accessible case sampling, one of the non-random sampling methods, was used to determine the prospective teachers participating in the research. The study group of the research; It constitutes a total of 225 teacher candidates, 134 of whom are studying at the Faculty of Education and 91 of whom are graduates of the Faculty of Arts and Sciences, and 91 who are taking Pedagogical Formation.

Data Collection Tool

The application form has been prepared and “Educational expenditure” is like; because” phrases have been added to the form. While determining the metaphors, the expression "like" is used because it clearly shows the connection between the subject and the source of the metaphor, and the expression "because" is used because it enables students to present a reason for their own metaphors (Saban, 2009).

Analysis of Data

In the research prepared, 159 metaphors were collected in 3 concept-level categories associated with these metaphors, and these categories were matched with 5 themes over quantified parameters. All the data obtained were transferred to the computer environment for analysis, and codes, categories and themes were analyzed by numbering.

Findings

In line with the data obtained; 159 metaphors were identified; 3 categories associated with this metaphor were matched with 5 themes according to the usage situation. It was determined that the "continuity" theme was most frequently imaged by the pre-service teachers, and the "variability" theme was the least frequently imaged. As a result of this research, it can be explained that teacher candidates tend to spend in accordance with their fields at the university, they invest in themselves for the future, and they internalize this intellectual approach in a mental sense. "Natural phenomena" was used as a tool to determine metaphors at the highest level and "Living species" at the lowest level. It has been determined that the most frequently used metaphors among the teacher candidates participating in the research are "ocean", "water" and "piggy bank".

Conclusion, Discussion and Recommendations

There are many financial instruments that aim to financially support teacher candidates throughout their education. There are discounted school meals, discounted use of transportation services, scholarships, debits and scientific incentive scholarships in universities for students who imagine their education expenditure as a decrease or deprivation (Yolcu, 2011). In order to increase the welfare level of a country, to raise future generations in a healthy way and to meet individual expectations, pre-service teachers should be made economically conscious throughout the undergraduate period. In addition, new opportunities should be provided for pre-service teachers to continue their education without worrying about the economy, and some initiatives that contribute to education expenditure should be implemented.